

Tartalom

A globalizáció jelentése, rövid története, jellemzői. Hatása a gazdasági növekedésre és fejlődésre. Hogyan befolyásolja a globalizáció a tőke és a munkaerő helyzetét, az egyenlőtlenségeket? A kulturális globalizáció. A globalizáció hasznai és kárai. Mit kellene tenni a globalizációval, és mi várható a jövőben?

Megjegyzés

16 oldal, 4400 szó, és érthető. A globalizáció a mai világ alapvető jelensége, mindenkit érint, ráadásul igencsak meg is osztja az embereket. Érdeemes tehát képben lenni felőle, azért is, hogy kiegyensúlyozott véleményt tudjunk alkotni róla.

Globalizáció

(Azonosító: 098; Változat: 01)

Pozíció a műben

Előszó

A világ működése

Bevezetés

Elvek

Alapok

Élet

Elme

Ember

Társadalom

Csoportok

Politika

A gazdaság elmélete

A gazdaság gyakorlata

Bankok

Vállalatok

Részvények, tőzsde, spekuláció

Gazdasági növekedés és fejlődés

Globalizáció

Gazdasági válságok

Egyenlőtlenség

Ember, társadalom és család a modern világban

Érdekes gazdasági jelenségek

Kultúra

Etika

Egység

Program

Az ember élete

1. A globalizáció jelentése	2	—
2. A globalizáció története	4	
3. A gazdasági növekedés, fejlődés és a globalizáció.....	5	1
4. Munkaerő, tőke és a globalizáció	6	
4.1. A munkaerő helyzete	6	—
4.2. A tőke helyzete	7	
5. A kulturális globalizáció	8	2
6. A globalizáció további jellemzői.....	10	
7. A globalizáció hasznai	11	
8. A globalizáció kárai.....	14	—
9. A globalizáció közben tartása és jövője	17	
9.1. Mit kellene tenni a globalizációval?	17	3
9.2. A globalizáció jövője	18	—

1. A globalizáció jelentése

A globalizáció először is a **következők szabad nemzetközi áramlását** jelenti:

- **Termelési tényezők** (tőke, munkaerő)
- **Áruk, szolgáltatások.** A kereskedés szabadsága, szabad világpiac
- **Személyek**
- **Információ**
- **Kultúrák, azok elemei**

Mondjuk, ahogyan a magyar tévében egymás mellett nézhetjük a hollywoodi és a francia filmeket, a brazil és a koreai szappanoperákat, stb...

Néhány megjegyzés: globalizációról akkor beszélhetünk, ha a fentiek szabad mozgásának nemcsak a lehetősége adott, hanem azok **ténylegesen mozognak is**: egy nyitott határokkal rendelkező világot, ahol azonban mindenki otthon ül, aligha neveznénk globalizáltk.

Aztán, a tőke szabad mozgása helyett fogalmazhatunk tágabban is, beszélhetünk a **pénz szabad mozgásáról**, mert az nemcsak mint tőke áramlik, hanem például úgy is, hogy rendelünk valamit Kínából az interneten, és átutaljuk az árát. A termelési tényezőkhöz pedig még a **know-how, a szaktudás áramlását** érdemes hozzátenni, amit egyrészt a nemzetközi vállalatok visznek egyik országból a másikba, másrészt pedig a nemzetközileg mobilis munkaerő.

További összetevője a globalizációnak a **nemzetközi szervezetek, a nemzetközi együttműködés**. Ide tartoznak:

- **A nemzetközi vállalatok, a multik**

Róluk bővebben lásd a 'Vállalatok' témában.

- **Államközi szervezetek**

Mint amilyen az ENSZ, a Nemzetközi Büntetőbíróság vagy a 'Gazdasági növekedés és fejlődés' témában bemutatott nemzetközi szervezetek, például a Világbank és az IMF.

- **Nemzetközi szerződések, együttműködés**

Például katonai téren (NATO) vagy a környezetvédelemben (klímaegyezmények).

- **Nemzetközi NGO-k**

Vagyis nem kormányzati szervezetek.

Mint amilyen az Amnesty International, mely az emberi jogokat védi, vagy a Greenpeace, mely a környezetet.

Egy különleges képződmény továbbá az **EU**, mely egy gazdasági-politikai unió: inkább gazdasági ügye, mint politikai, és igencsak távol van a valódi egyesüléstől – mindenestre jelenleg nincs a világon még egy másik csoportosulás, mely akárcsak ilyen messzire jutott volna az országok közötti integrációban. (@@Jól mondom?)

Lásd ezen kívül a 'Politikai konfliktusok' témában a birodalomépítés jó oldalát, hogy az idővel az emberek nagyobb egységét eredményezheti.

Igencsak globálisak aztán a **globális problémák** is, így a klímaváltozás. Lásd alább bővebben.

Szokás továbbá megkülönböztetni a globalizáció három ágát: a **gazdasági, kulturális és politikai globalizációt**. Ha végigtekintünk a fentiekben, elég jól be lehet sorolni ezeket a kategóriákba őket.

Egyébként a kereskedelemhez illetve a kolonizációhoz, hódításhoz (gazdasági, politikai globalizáció) gyakran kapcsolódik kulturális elemek átvitele is. Lásd végül a 'Globális problémák' témában a világállam lehetőségéről írtakat – bár jelenleg korántsem erről szól a globalizáció.

2. A globalizáció története

A nagymérvű globalizáció a XIX. században kezdődött.

Bár **előtte is** voltak már globalizáció-szerű jelenségek: gondoljunk például a vallások, a kereszténység, az iszlám terjedésére, a különféle birodalmak, mondjuk Róma hódításaira, a távolsági kereskedelemre különösen Európa és a Távols-Kelet között, de említhetjük még a tudomány és hagyományosan nemzetközi jellegét is.

A globalizációt egy sor különféle fejlemény segítette elő.

- A nyugat-európai **imperializmus**, a gyarmatbirodalmak kiépítése
- A **gőzhajók, vasutak** feltalálása, elterjedése, illetve később a **repülés** megfizethetővé válása.
- A **telekommunikáció** fejlődése, a telefon, a műholdas TV és az internet
- A **nyugati (és különösen az amerikai) szórakoztatóipar**, és a **nagy nemzetközi márkák** térnyerése
- A **konténeres szállítványozás**, mely nagyban megkönnyítette a nemzetközi kereskedelmet.
- Az **ENSZ** megalapítása 1945-ben. (Illetve elődjéé, a Népszövetségé 1920-ban.)
- A **Bretton-Woods-i konferencia** (1944), és az ott felállított nemzetközi intézmények és pénzügyi rendszer.

Itt hozták létre a **Világbankot** (pontosabban az IBRD-t) és az **IMF**-et, valamint meghatározták a második világháborút követő időszak **nemzetközi monetáris rendjét**. (Lényegében a különböző valutákat az USD-hez kötötték, azt pedig az aranyhoz.) Igyekeztek továbbá elősegíteni a **nemzetközi szabadkereskedelmet** is.

(Egyébként **ezt megelőzően** is létezett már egy hasonló monetáris rendszer, az úgynevezett **aranystandard** a XIX. század végén, a XX. elején, amikor is számos ország közvetlenül az aranyhoz kötötte a valutáját, így biztosítva az értékállóságot és a stabil árfolyamokat. Ezt a korszakot is viszonylag szabad nemzetközi kereskedelem jellemezte.)

- A **GATT** egyezmény és utódja a **WTO**, a Kereskedelmi Világszervezet: ezek a nemzetközi kereskedelem útjában álló akadályokat igyekeztek, igyekeznek lebontani, keretet adnak a kereskedelmi tárgyalásokhoz, kereskedelmi viták rendezéséhez.
- **A kommunizmus bukása**

Bár a kommunizmus alapjában véve egy internacionalista jelenség („Világ proletárjai egyesüljetek!”) – de csak a maga blokkján belül volt az, a világ kommunista és kapitalista fele erőteljesen elzárkózott egymástól. A kommunizmus bukásával aztán lehullott a vasfüggöny.

Lásd alább a globalizációt előrehajtó tényezőket, illetve hogy a globalizáció egy önmagát erősítő folyamat.

Mindazonáltal a globalizálódásban is volt néhány döccenő.

Így a világháborúk vagy épp a 2008 körüli gazdasági válság.

3. A gazdasági növekedés, fejlődés és a globalizáció

Erről a ‘Gazdasági növekedés és fejlődés’ témában lehet olvasni. Itt csak röviden:

- A termelés áttelepítése a szegényebb országokba, annak felfutása náluk. Az ennek köszönhető **gazdasági növekedés és fejlődés** ezeken a helyeken. A munkaerő iránti kereslet növekedése, a nyomor és a szegénység csökkenése.
- Az **egyenlőtlenségek** így világszinten csökkentek – helyi szinten azonban inkább nőttek. Lásd alább a globalizáció és az egyenlőtlenség kapcsolatáról írtakat.
- A fejlődő országokbeli **munkakörülmények** gyakran nem túl szívderítőek.
- A gazdasági növekedés, iparosodás gyakori velejárója, hogy az **emberek elveszítik** a földjeiket, az önellátásra való képességüket, felbomlanak a helyi közösségek.
- A **külföldi tőke** különféle **formákban** érkezik egy országba: vannak termelő beruházások, spekulatív befektetések, illetve az államnak vagy a magánszektorak nyújtott hitelek.
- A **multiknak** vannak kedvező és kedvezőtlen **hatásai** a fogadó országokra. **Kedvező** különösen, hogy munkahelyeket teremtenek, és technológiát hoznak az országba. **Kedvezőtlen**, hogy a maguk számára jó (a fogadóknak rossz) feltételeket keresik, keményen alkudnak ezekért, és könnyen odébbállnak, ha másutt jobb ajánlatot kapnak. Kedvezőtlen még, hogy jelentős befolyással bírnak a fogadó országokra; és hogy gyakran kifogásolható gyakorlatokat folytatnak, mint a munkaerő kizsákmányolása vagy az adóelkerülés.
- A **spekulatív tőke** is jó, amíg jön, de amikor meggondolja magát, súlyos problémákat tud okozni. Ésszel érdemes csak beengedni a külföldi tőke minden formáját.
- Egy fejlődő gazdaságban először elsősorban a multik tudnak **exportképes** cikkeket előállítani, később a hazai vállalatokkal kapcsolatban is egyre inkább ez a cél. A hazai

cégek kezdeti védelme és későbbi fokozatos kitétele a **külső versenynek**.

- Érdemes **külföldön taníttatni** a diákjainkat, hogy aztán értékes tudással térjenek haza.
- **A gazdagabb országok** a globalizációval új piacokra, olcsó munkaerőre és nyersanyagforrásokra tesznek szert. Másfelől azonban munkahelyeket veszítenek, és idővel új versenytársakkal kell szembenézniük a feltörekvők részéről, visszaüt az egykor nekik kedvező szabadkereskedelem. Bizonytalanabb növekedés és eladósodás fenyegeti őket.
- A nemzetközi **migrációnak** is megvannak az előnyei és hátrányai: például a szegényebb helyekről emigrálók jelentős összegeket küldhetnek haza – gond azonban a munkaerő és a tehetség elvándorlása. A gazdagabb, fogadó országokban pedig kulturális feszültségek jelentkezhetnek, probléma, ha sok érkező csak a jóléti rendszert akarja kihasználni, stb...
- A **nemzetközi gazdasági fejlődést** számos nemzeti és nemzetközi **szervezet** igyekszik előmozdítani a Világbanktól kezdve, a különböző ENSZ szervezeteken keresztül, az egyes országok segélyügyi szervezeteiig.

4. Munkaerő, tőke és a globalizáció

A termeléshez munkaerő és tőke kell, ezek a termelési tényezők. Az előbbit elsősorban a szegényebbek, az utóbbit a gazdagabbak biztosítják, és nem mindegy, hogy a termelés hasznából melyik milyen mértékben részesedik. A globalizáció erre is jelentős hatással van.

4.1. A munkaerő helyzete

A szegényebb országokban, mint láttuk, a bővülő munkakeresletnek hála sokan jobban tudnak élni – a helyzet azonban itt sem fenéig tejfel a gyakran rossz munkakörülmények, az önellátásra való képesség elvesztése, a helyi közösségek felbomlása miatt. **A gazdagabb helyeken**

közben csökken az igény a munka iránt, a bérek stagnálnak, csökkennek, munkanélküliség fenyeget, romlik a munkaerő alkupozíciója.

Ezenkívül, ahogy utaltam rá, a szabadabb mozgás említést érdemlő **migrációt** generál: bár a tőke mobilabb, bizonyos fokig a munkaerő is mozog tehát. Lásd továbbá az 'Iparizált világunk' témában, hogy **a termelékenység növekedésének, a gépesítésnek** a globalizációval párhuzamos folyamata szintén meglehetősen felemás hatással van a munkaerőre: egyre kevesebb, viszont egyre képzetesebb **munkaerőre** van szükség, minek következtében az **kettészakad** azokra, akiknek van igény a munkájára, és azokra, akiknek nincs.

4.2. A tőke helyzete

1) A tőke mobilitása

A tőke mobilabb, mint a munkaerő – ezért jobban ki tudja aknázni a globalizáció nyújtotta lehetőségeket: jobban oda tud menni, ahol többet fial, jobban keres.

Hogy **miért kevésbé mobil a munkaerő**, az érthető: köti őt az otthon, a szülőföld, a család, a barátok, a megszokott élet, a kultúra, a nyelv, visszatartja az ismeretlentől való félelem és a migrációval szembeni ellenállás.

A mobilitásbeli különbség mellesleg azzal is jár, hogy a tőke ára, megtérülése világszinten jobban kiegyenlítődik, mint a munka ára, azaz a bérek. β

2) A globalizáció igaz nyertese a tőke

Látni kell aztán, hogy **a termelés** fent említett **áttelepítése** – aminek kétségkívül megvan a haszna a fogadó országok polgáraitra nézve is – mindenekelőtt mégis **a tőke érdekében történik**: ekképp talál a tőke nagyobb megtérülést. Akinek pénze van, ugyanis, az dönt arról, hogy a gyára hol működjön, úgy dönt, hogy ő maga a legjobban járjon – és ha ebből a munkaerőnek is leesik valami, az csak szerencsés mellékhatás. A globalizációval tehát a tőke helyzete javul a munkaerőéhez képest.

3) A multik és a globalizáció

A multikat, kedvező és kedvezőtlen hatásait az előbb már emlegettem, itt leginkább a munkahelyteremtésre, a munkaerő esetenkénti kizsákmányolására, és kedvező helyzetükre érdemes emlékeztetni, hogy könnyen jönnek és mennek, úgy ahogy nekik a legjobb. Lásd még lentebb a globalizáció nyújtotta lehetőséget az olcsóbb termelésre és a hatékonyabb értékesítésre.

A **nemzetközi gazdaság** szereplői egyébként meglehetősen **más környezetben** működnek, **mint a nemzeti**: globális állam, kormány, szabályozás, felügyelet és trösztellenes hatóság nemigen van – míg országon belül ezek igencsak adottak. Ez nagyobb mozgásteret biztosít a nemzetközi porondon mozgó vállalatok számára.

1

Továbbá, a nagyobb vállalatoknak, a nagytőkének, a multiknak jobban kedvez a globalizáció, mint a kicsiknek.

Miért? Mert nagy mennyiséget tudnak termelni, és módjukban is áll a termékeiket világszerte bevezetni, befuttatni, eladni a különböző piacokon; a tevékenységüket is könnyebben át tudják helyezni, illetve szét tudják szórni, úgy, hogy mindent ott állítsanak elő, végezzenek el, ahol a legolcsóbb. Lásd továbbá a 'Vállalatok' témában, ahogy a globális infócégek (Google, Facebook, stb...) megvámolják a helyi nyereségeket, és a profit koncentrációját ezáltal.

2

És a globalizáció elő is segíti a koncentrációt.

Egyrészt azért, hogy a globalizáció előnyeit kiaknázó nagyok fokozottan tudnak növekedni, egyúttal a kisebb versenytársakkal szemben is nő az erejük. **Másrészt** a nemzeti trösztellenes hatóságok is kétszer meggondolják, hogy fellépjenek-e a saját bajnokaikkal szemben, nehogy emiatt azok hátrányba kerüljenek a nemzetközi versenyben.

3

A multiknak tehát erőteljes érdeke a globalizáció.

4) Az országok versenye a tőkékért

4

A tőke tehát igen mobilis, így egy országnak, amely magához akarja csalogatni azt, versenyeznie kell érte a többi országgal.

Láttuk, hogy a tőke különféle formákban érkezik egy országba: vannak termelő beruházások (azaz működő tőke), spekulatív befektetések és kölcsöntőke. A verseny mindhárom fronton zajlik – legjellemzőbb azonban a működő tőkékért folytatott verseny. (Többek között, mert ez munkahelyeket teremt.) A 'Vállalatok' témában írok részletesebben a **multikért folyó verseny**ről, és hogy mikkel szokták megnyerni őket: olcsó munkaerővel, alacsony adókkal és különféle kedvezményekkel, valamint laza szabályozással (például a környezetvédelem terén).

5

Lényeg, hogy így az egyes országok könnyen kijátszhatók egymással szemben, és hogy ez ellen csak széleskörű összefogással lehetne tenni – amit egyáltalán nem könnyű megteremteni, mert mindig ott a csábítás, hogy aki kimarad, az nagyot nyerhet, mert az összes tőke hozzá megy. Lásd ehhez a közlegelő tragédiáját 'A piac alapjai' témában.

6

Lásd végül 'A piac gyakorlati hiányosságai' témában a tőke növekvő részesedését a haszonból, melynek egyik oka a globalizáció. (Egy másik meg a fent már hivatkozott termelékenység növekedése, a gépesítés.)

7

5. A kulturális globalizáció

8

1) A kulturális elemek mozgása

A fő kultúraexportőr a nyugat, különösen az USA, gondoljunk a nyugati filmekre, zenére, életmódra. Ezzel együtt azért más vidékek kulturális elemei is terjednek, vegyük például a különféle egzotikus szappanoperákat vagy a világszenét.

A kultúrák elemei egyrészt önmagukban mozognak, mint amikor idehoznak, bemutatnak egy külföldi filmet a moziban – de érkezhetnek azok **emberekkel, bevándorlókkal együtt is**, akik magukkal hozzák az életmódjukat, vallásukat, stb...

Említést érdemel még a **különféle kultúrák elemeinek fúziója**, egyesülése, mondjuk, ahogyan a kereszténységet hajlamosak vegyíteni a különböző népek a saját hagyományaikkal. B (@@MÁS példák? Mennyire jellemző ez a fúzió általában?)

2) A média globalizálódása

Vagyis, hogy a filmeket, zenéket, stb... az egész világon terjesztik, eladják.

Miért van ez? Azért, mert kis költséggel lehet lokalizálni ezeket a terméket: egy zenével gyakorlatilag semmi teendő sincs, egy filmet maximum le kell szinkronizálni, egy könyvet lefordítani – innentől kezdve pedig egy újabb másolat külföldön is szinte ingyen van. Ezen kívül az információtechnológia fejlődése, és a kiépült forgalmazási hálózat is besegít. Nem utolsósorban pedig a világszerte történő terjesztésből nagy bevétel származik – ami annyiból is számít, hogy (legalábbis technikailag) minőséget tudnak alkotni belőle, ami kell az embereknek, és marketingre is jut.

Lásd ehhez a 'Vállalatok' témában az információs iparágakról írtakat; valamint az 'Ár és érték' témában a kultúra piaci értékelését.

3) A kultúra globalizálódásának hátrányai

Itt természetesen a kulturális sokszínűség csökkenése, a helyi kultúrák visszaszorulása jut először az ember eszébe. Közelebbről, a globális média termékeinek fogyasztása csökkenti a helyi alkotók iránti érdeklődést, elveszi a kenyerüket, koncentrálja a bevételeket a nemzetközi hírességek és médiaipar felé. És ne feledkezzünk meg a migrációval járó kulturális feszültségekről sem.

Lásd 'A kultúra és az ember' témában a kulturális sokszínűség hasznait, kárait és megőrzését.

4) Előnyök

Mindenekelőtt, a kultúrák, az információ szabad áramlásának köszönhetően az emberek jobban megismerhetik egymást, közelebb kerülhetnek egymáshoz, közeledhet egymáshoz a

mentalitásuk. Lásd alább a globalizáció és az emberiség egységének kapcsolatáról írtakat.

Továbbá, a bevételek koncentrációja folytán valódi minőséget is könnyebb alkotni (nemcsak látványos, de üres dolgokat), valamint sok minden eljut az emberekhez, bővül a kulturális választék.

6. A globalizáció további jellemzői

1) A globalizáció összekapcsolja az érdekeket

Aki másokkal üzletel, annak nem érdeke, hogy a partnereinek rosszul menjen, mert nem tud nekik eladni, nem tud tőlük vásárolni. A globalizálódó világ országai egyre szélesebb körben üzletelnek egymással, nem érdekük tehát, hogy a világnak akár távoli pontjain bajok legyenek. Lásd ebben a témában a gazdasági válságok leküzdése érdekében történő összefogást, és hogy a globalizáció elősegíti a világbékét.

2) A globalizáció nagyrészt tervezetlen, spontán

Mint általában az, hogy merre megy a világ. Elég ehhez végignézni a globalizáció történetén és előnyeire, hogy mik segítettek elő, mik támogatják azt: a szállítmányozás és telekommunikáció fejlődésétől, a kommunizmus bukásán át a gazdasági érdekekig. Tegyük hozzá, azért vannak a tényezők között jelentékeny tudatos lépések is, mint az ENSZ és a többi nemzetközi szervezet megalapítása.

Lásd a 'Globális problémák' témában az emberiség sodródását.

3) A globalizáció önmagát erősítő folyamat

Azaz pozitív visszacsatolást figyelhetünk meg benne: azok a vállalatok, melyek külföldre telepítik át a gyáraikat, olcsóbban tudnak termelni, versenyelőnyhöz jutnak, így a többiek is egyre inkább kénytelenek követni őket. Közben a nemzetköziesedés infrastruktúrája is fejlődik, pl. a nemzetközi pénzügyi szolgáltatások és a telekommunikáció; illetve egyre jobban lehet tudni, hogy hogyan kell nemzetközileg mozogni, csak követni kell másokat: egyre könnyebb is lesz tehát kilépni a nemzetközi színtérre.

Ezen kívül, minél több ország nyit a külföld felé, annál nagyobb lesz a nyomás a részükről a még tartózkodókon, hogy ők is nyissanak, illetve annál nagyobb lesz az elzárkózásból fakadó veszteség is. Valamint, ahogy mind több ember tapasztalja meg a globalizáció

előnyeit, a szabad mozgást, a nagyobb választékot, stb... annál csábítóbbá válnak mindezek a többiek számára is.

Ez a visszacsatolás pedig hozzájárul a globalizáció alább tárgyalt visszafordíthatatlanságához.

7. A globalizáció hasznai

1) Egyéni hasznok

A globalizáció számos jó dolgot hoz az embereknek: szabadabb utazást, akár turisztikai, akár munkavállalási céllal, könnyebb áttelepülést egyik országból a másikba; többféle árucikket és alacsonyabb árakat; az információ elérhetőségét, nagyobb kulturális választékot és könnyebb kapcsolattartást.

Apropó, többféle árucikk: helyileg igen, de globálisan, akárcsak a kultúrákat illetően, itt is csökken a sokszínűség, igen jellemző, hogy jelentős részben ugyanazt lehet kapni az egyik országban, mint a másikban.

2) Hatékonyabb termelés és értékesítés

Több okból:

○ A termelési tényezők hatékonyabb felhasználása

Ha egy országban sok a tőke, de kevés a munkaerő, akkor a tőke rosszul hasznosul: be tudjuk ugyan szerezni a termeléshez szükséges gépeket és kellékeket – ám ezek működtetéséhez munkaerő is kell, amiből kevés van, a termelés tehát elmarad a lehetségestől: a gépek illetve a tőke kihasználatlanok maradnak. Ezen kívül a munkaerő drága is, ami megdrágítja a termelést.

Ha ellenben munkaerőből van sok, és a tőke a kevés, akkor nem lesznek meg az eszközök a termeléshez, sok munkával is csak keveset tudunk megtermelni, például mert markológép hiányában az emberek kénytelenek lapátolni. Valamint most a drága tőke (magas kamatok) fogják megdrágítani a termelést.

A globalizáció viszont összehozza a tőkét a munkával – és így mindkettő jobban hasznosul.

○ A komparatív előnyök jobb kiaknázása

Ezekről ‘A piac alapjai’ témában lehet olvasni, és a lényegük az, hogy ha az egyik országban az egyik, a másikban meg a másik dolgot termelik meg könnyebben, akkor érdemes ezekre szakosodniuk, és elcserélniük egymással a termékeiket. A globalizáció elősegíti ezt a cserét, a kereskedést.

○ Nagyobb piacok

Minek köszönhetően nagyobb tételben – tehát olcsóbban lehet termelni. Csökkennek továbbá a tranzakciós költségek is, ha például nem kell vámot fizetni, közelednek egymáshoz a különböző országok előírásai, csökken az eladással járó bürokrácia.

* * *

Kérdés azonban, hogy a termelés olcsóbbá válásából származó **hasznot a termelők vagy a fogyasztók kapják-e meg**. Ez a termelők közötti verseny erősségétől függ: ha erősebb a verseny, akkor kénytelenek olcsóbban kínálni a portékájukat, a fogyasztók nyernek tehát – ha viszont gyengébb a verseny, akkor a termelők. (Különösen a tőke, mint láttuk.)

Sokan érvelnek **a globalizáció** mellett azzal, hogy az **növeli** a versenyt, mert az összenyíló piacokon többen kénytelenek versenyezni egymással. Másrészt azonban a globalizáció által favorizált multik növekedése, erősödése **csökkenti a versenyt**.

Lásd még ehhez a piac előnyeiről és hátrányairól szóló témákat.

3) A gazdasági növekedés, fejlődés és a globalizáció

Emlékszünk fentebb a hasonló című szakaszra, benne a globalizáció ide sorolható előnyeire és hátrányaira: a nyomor csökkenésére, a szegényebb helyek fejlődésére, ha ennek meg is vannak az árnyoldalai; a gazdagabb országok nyereségeire és veszteségeire; a multik kedvező és kedvezőtlen hatásaira; stb...

* * *

Különösen az eddig felsorolt előnyök, az emberek egyéni hasznai, a globalizáció gazdasági pozitívumai mikro- és makroszinten, mind **híveket szereznek a globalizációnak, hajtják előre azt**.

4) Gyorsabb tudományos és technológiai fejlődés

Amit elősegít az információ, a fejlesztésekhez szükséges kellékek és az emberek, agyak szabad mozgása. Nem mellékes továbbá a fejlesztésekből kinövő termékek iránti nagyfokú globális kereslet sem.

5) Világbéke

Írtam, hogy a globalizáció széles körben összekapcsolja az érdekeket. Így **a háborúk hatását világszerte megérik**: nőnek az árak, más dolgokat nehezebb eladni, megroggyan a tőzsde, stb... – (majdnem) **mindenkinek érdeke tehát, hogy máshol is rend legyen.**

A globalizáció továbbá elősegíti, hogy az emberek megismerjék egymást, így nehezebb kialakítani az ellenségképet, elhítni, hogy a másik nem is ember. Valamint, a globális információáramlás **a szennyest is gyorsan kitergeti**: nehéz a gáztetteket titokban tartani, azokról az egész világ értesül – ami visszatartja az ilyenek elkövetésétől.

Másfelől **azonban** egy nyitott világban a hülyeség, a terror és annak sokkoló híre is **gyorsabban terjed**. Azt sem szabad elfelejteni, hogy a külföld, az üzlet érdekeit gyakran jobban szolgálja egy stabil, szolgálatkész **diktatúra**, mint egy ingatag demokrácia, ezért a világot nem feltétlen izgatja túlságosan, ha valahol elnyomás van. Szintén nem mindegy, hogy **mennyire fontos** egy adott térség a világnak: ott mondjuk, ahol olaj van, hamarabb lehet rá számítani, hogy rendet tesznek. Ezen kívül a globalizáció munkaerőt illető negatívumai, a gazdasági válságok, a terjedő szélsőséges tanok **elégedetlenséget** szítanak, serkenthetik a radikalizálódást.

Végül, itt is említést érdemel az **EU**, és annak hathatós hozzájárulása az európai béke fenntartásához.

6) A globalizáció és az emberiség egysége

Ahogy az emberek a globalizációnak köszönhetően közelebb kerülnek egymáshoz, az elősegítheti egy **közös identitás** kialakulását.

Lásd ehhez ‘Az emberiség egysége’ témát, annak a biztosítását, hogy a népek érintkezzenek egymással, megismerjék egymást; illetve a ‘Politikai konfliktusok’ témában a párbeszéd fontosságát.

Itt is megvannak **azonban** az ellenkező irányba mutató hatások, például a migrációból fakadó kulturális feszültségek.

* * *

Valamint lásd még fentebb a **kulturális globalizáció előnyeit-hátrányait**.

1

8. A globalizáció kárai

1) A globalizáció és az egyenlőtlenség

2

Fentebb láttuk, hogy a **globalizáció világszinten csökkenti az egyenlőtlenségeket**, ami nem kis dolog – **helyi szinten viszont inkább növeli. Miért?** Egyrészt mert a **gazdagoknál** a gazdagok, a tőkések járnak jól vele, a köznép viszont féltheti a munkáját. Másrészt a **szegény országokban** is igencsak egyenlőtlenül oszlanak meg a hasznok: a nép is jól jár ugyan – de vannak, akik sokkal jobban járnak nála: a politikai klientúra, a spekulánsok, a vállalkozók. Emlékezzünk továbbá, hogy a **vállalatok közül is a nagyoknak kedvez** a globalizáció.

3

4

Lásd aztán a ‘Gazdasági növekedés és fejlődés’ témában a (nemzetközi) **segélyezés árnyoldalait**, hogy a szegényeken kívül ki mindenkihez, és milyen módokon jut ebből a pénzből.

Itt említendő továbbá, hogy a **szegény országok természeti kincseit és munkaerejét nagyrészt a gazdagok érdekében aknázzák ki**: a gazdagok olcsón kapják meg ezeket a szegényektől, a helyiek közül gyakran inkább csak az elit részesül a haszonból igazán.

5

Szintén ide kívánczik a természeti kincsek kiaknázásával, a termelés áttelepítésével, felfutásával járó **környezetszennyezés** a szegényeknél, ami jelentősen rontja az életminőséget. Ezzel párhuzamosan úgy tűnhet, mintha a gazdagok részéről jelentős előrelépés történt volna a környezetvédelem terén – pedig csak a gyárakkal együtt a szennyezést is áttelepítették, „**exportálták**”.

6

7

Lásd végül a ‘Gazdasági növekedés és fejlődés’ témában, hogy a GDP csak tökéletlen mértéke a jólétnek.

2) Gazdasági válságok és a globalizáció

8

Ez a ‘Gazdasági válságok’ témában van kifejtve, itt csak röviden:

- A globalizált világban az egyes országok gazdasági jobban együtt mozognak, egymást húzhatják válságba, könnyebben jutnak egyszerre oda, a válságok könnyen terjednek, világválságok alakulnak ki. 1
- A tőke szabad mozgása, illetve menekülése jelentősen hozzájárulhat a gazdasági válságok kialakulásához. —
- A globalizáció azonban elősegíti a nemzetközi összefogást is a válságok leküzdéséhez. 2

3) A rossz dolgok is könnyebben tudnak terjedni

Úgy is, mint a gazdasági válságok; a hülyeség, mint elhangzott, a szélsőséges tanok, hamis hírek; könnyebben mozognak a bűnözők és terroristák is, illetve a terror híre is sokakat gyorsan elér (ami a terroristáknak kimondottan jó); de mondjuk a járványok előtt is szabadabb az út. — 3

4) A globalizáció folytán távoli dolgok is hatással vannak az emberre

Például: —

- Távoli események, katasztrófák, folyamatok

Mondjuk, ha földrengés éri az alkatrészgyárakat a Távol-Keleten, itthon drágábbak lesznek a számítógépek; vagy, hogy Kínában öregszik a népesség, fogy a munkáskéz, már nem termelnek olyan olcsón. 5

- A multik befolyása a fogadó országokra, azok polgáraitra
- Távoli országok politikája

Például a kínai valutapolitika: a gyenge jüan versenyelőnyhöz juttatja a kínai vállalatokat – a mieinket viszont hátrányos helyzetbe hozza. — 6

- A nem választott nemzetközi intézmények befolyása

Mondjuk az IMF-é, amely igencsak bele szokott avatkozni a hozzá forduló országok gazdaságpolitikájába. — 7

A távoli dolgoknak ugye nemcsak rossz, hanem jó kihatásai is lehetnek – azonban a függés, a bizonytalanság ezzel együtt is rossz. Különösen, ahol a fentiek emberi döntéseken múlnak, ott sincs beleszólásuk azoknak, akiktől távol hozzák meg azokat. — 8

5) Globális problémák

(Melyekről egy külön téma szól egyébként.)

Ezek ugye egyfelől **önmagukban globálisak**, másfelől **a globalizáció rájuk erősít**: a piac, a fogyasztói társadalom globálissá válása nagyobb pazarláshoz vezet, ami a problémák egyik fő oka. Az áruk, emberek felesleges utaztatása súlyosbítja a globális felmelegedést, a szennyezést; hasonlóan a multik törekvése, hogy lazább környezetvédelmi szabályokat csikarjanak ki a fogadó országokból. És ne feledjük a szennyezés exportálását se a gazdag országokból.

Ugyanakkor itt is vannak **bizonyos pozitívumok**, például a fentebb említett klímaegyezmények.

* * *

Végigtekintve a globalizáció hátulütőin, nem meglepő, hogy vannak **anti-globalista emberek**. Mit kell róluk tudni?

Először is azt, hogy **nem feltétlen a globalizáció egészét utasítják el**, bizonyos aspektusait gyakran az anti-globalisták is üdvözik. Másodszor, **a globalizáció több oldalról, balról és jobbról is támadható**, az anti-globalisták sem egyformák.

- A **baloldaliaknak** különösen a multik uralma, a világot átölelő kapitalizmus nem tetszik. (Illetve a vele járó egyenlőtlenség, társadalmi igazságtalanság, környezetszennyezés.) A globalizáció internacionalizmusa, kozmopolitizmusa, az általa biztosított nyitottság és személyes szabadság viszont imponál nekik.
- A **jobboldaliaknak** ellenben éppen az utóbbiakkal van leginkább bajuk: a nyitással, a keveredéssel, a hagyományok feladásával. Szintén inkább a jobboldaliak számára problémás, ha (mondjuk különösen az EU kapcsán) az integrációnak költségei vannak, merthogy „költsük inkább magunkra”.

Lásd ehhez a ‘Bal oldal - Jobb oldal’ témát.

Különösen válságok, nehézségek idején hajlamosak felerősödni a globalizációellenes hangok, ahogy az emberek a válság kirobbanásáért felelőssé tehető bankok, illetve a profitéhes kapitalisták ellen fordulnak, ahogy bűnbakká teszik

az EU-t, ahogy ilyenkor fáj legjobban, hogy a kevesebből is áldozni kell.

1

9. A globalizáció kézben tartása és jövője

2

9.1. Mit kellene tenni a globalizációval?

Alapvetően: **engedni, de ellenőrizni, szabályozni és korlátozni**, úgy, hogy a hasznai érvényesüljenek.

Konkrétabb javaslatok:

3

- **A nemzetközi tőke mozgás megfelelő korlátozása, megadóztatása**

Merthogy hozzájárul a válságok kialakulásához, az egyenlőtlenségekhez.

- **Keményebben tárgyalni a multikkal, korlátozni a hatalmukat. Az adóelkerülés elleni fellépés**

Mely utóbbit nem csak a multik művelik nemzetközi eszközökkel: offshore cégek, stb...

4

- **Az egyes országok képességei kiegyensúlyozottságának bizonyos mértékű megőrzése**

Azért, hogy külső gondok esetén is működőképesek maradjanak. Túlzásba vinni azért nem kell, mert sok jó van abban, ha a különböző országok jelentős mértékben egymásra vannak utalva, összedolgoznak: lásd fentebb a globalizáció gazdasági előnyeit és a világbékét.

- **Erősíteni kell a nemzetközi együttműködést a globalizáció ellenőrzése, szabályozása terén**, illetve hogy egységesen lehessen fellépni a nemzetközi tőkével, a multikkal szemben, ne lehessen kijátszani az országokat egymás ellen.
- **Annak a biztosítása, hogy a nemzetközi szervezetek ne szolgálhassanak partikuláris érdekeket**

5

Bizonyos gazdag országok érdekeit, a szegények, a nemzetközi közösség érdekei helyett. Lásd a fentebb hivatkozott segélyezés árnyoldalai között, hogy ez eléggé jellemző (volt?).

6

- **Nem utaztatni feleslegesen az árukat, embereket**
- **A bűnözők kiszűrése, az uszítás elleni fellépés, illetve minden más rossz ellen is megfelelően, ami könnyebben terjed a globalizált világban**
- **A helyi kultúrák támogatása. A multikultit viszont nem erőltetni túlságosan.**

A kultúrák közötti feszültségek miatt. Ez természetesen nem jelent elzárkózást, ahol működik, ott mehet – csak azt kell felismerni, hogy ahol nagyobb bajt csinál, mint hasznot, ott jobb tartózkodni tőle.

7

Lásd ezekhez az 'Óvatosság, rugalmasság, kiválás' témában a **kompartmentalizációt**, vagyis, hogy a bajok terjedésének megakadályozása céljából hasznos lehet a különböző területek (bizonyos mértékű) elszigetelése. Lásd továbbá a 'Részvények, tőzsde, spekuláció' témában, hogy **mit kellene csinálni a pénzügyi rendszerrel**; az 'Ember, társadalom és család a modern világban' témában pedig, hogy **a piaci rendszerrel** mi volna a teendő. Valamint idézzük fel még itt a **hazai vállalatok** fent említett **ideiglenes védelmét a nemzetközi versenytől**.

8

A globalizációt természetesen nem könnyű kézben tartani.

Lásd fentebb a széleskörű összefogás nehézségét; **továbbá**, a globalizáció nyerteseinek (különösen a nagy befolyású multiknak, tőkéseknek) sem érdekük korlátozni azt; **illetve**, mint láttuk, a globalizáció egy spontán, erőteljes tényezők által hajtott folyamat – nem könnyű tehát az útjába állni.

9.2. A globalizáció jövője

Ezzel kapcsolatban természetesen csak spekulálni lehet.

Egy lehetőség, hogy az olajkészletek fogyásával megdrágulhat az utazás, szállítás, ezen a téren lanyhulhat a globalizáció. **Vagy**, ha beütnek a globális problémák, az nagyfokú migrációs nyomást válthat ki – amire a célországok elzárkózással reagálhatnak. Jó eséllyel megmarad **viszont** a világot behálózó információs hálózat, az internet, a globális hírfolyam, az olcsó távolsági kapcsolattartás.

Bár az említett természeti tényezők a globalizáció ellen hathatnak...

Számos emberi tényező mutat a globalizáció egyirányúsága, visszafordíthatatlansága irányába.

Így az is, hogy:

- A globalizáció önmagát erősíti, lásd fentebb.
- A kiépült nemzetközi gazdasági összefonódást nehéz lenne visszacsinálni.
- A növekvő multik, az erősödő tőke védi a globalizációt.
- Az egyik országból a másikba áttelepült emberek gyökeret eresztenek.
- A kultúrákba beépült külső elemek tartósan ott maradnak – az általuk kiszorított helyi elemek viszont, ha egyszer kihalnak, aligha élednek fel újra.
- Valamint, hogy az emberek megszokják a globalizáció kellemes oldalát, ragaszkodnak hozzá.

A véleményedet akkor is nyugodtan elküldheted, ha úgy érzed, nem értesz túlzottan az adott témához. Azt ilyenkor is ugyanolyan jól meg tudod mondani, hogy mennyire tetszett, mennyire ítélted hasznosnak. Arról meg, hogy mennyire volt igaz, legfeljebb nem nyilatkozol.

Klikkelhető linkek (Word-ben a Ctrl-t nyomni közben):

[Kérdőív](#) – [Fórum](#) – [Email](#)

Valamint, ha tetszett, oszd meg ezt a témát a Facebook-on.

Klikk a gombra (Word-ben a Ctrl-t nyomni közben):

